

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Tavoitteellinen observointi alkaa

Topsi 1

Ryhmä ja vertaissuhteet luokassa

Tärkeitä asioita

- Harjoittelun aloitus Norssilla – luokka ja oma ope löytynyt?
- Rikostaustatöiden hyväksyttäminen
- Proopen aloittaminen
 - Lumo 25-26 Sonja vierailee tapaamisen lopulla

Havaintojen tekeminen opetustilanteissa on opittavissa oleva taito

Stürmer, K., & Seidel, T. (2015). Assessing professional vision in teacher candidates. *Zeitschrift für Psychologie*, 223, 54-63.

Videotallenteet tukevat oppimista...

Van Es, E. A., & Sherin, M. G. (2002). Learning to notice: Scaffolding new teachers' interpretations of classroom interactions. *Journal of Technology and Teacher Education*, 10(4), 571-596.

...mutta havaintojen tekemiseen tarvitaan ohjausta. Ilman ohjausta on vaikea tunnistaa oppimisen kannalta merkityksellisiä asioita ja kehittää havainnointitaitojaan.

Santagata, R., & Angelici, G. (2010). Studying the impact of the lesson analysis framework on preservice teachers' abilities to reflect on videos of classroom teaching. *Journal of Teacher Education*, 61(4), 339-349.

Tavoitteellinen observointi

1. Harjoitella **ohjatusti opetustilanteiden** havainnointia ennalta määritellyistä teemoista
2. Soveltaa taitoja havainnoimalla **itsenäisesti** opetustilanteita norssilla samoista teemoista
3. Laajentaa vuorovaikutuksen tilannekohtaisiin tekijöihin liittyvää osaamista perehtymällä **tutkimustietoon**

Oppimistilanteiden havainnoinnin prosessit (teacher noticing, professional vision)

- 1. Havaitseminen:** opettajan huomio kohdistuu johonkin vuorovaikutuksen osatekijään (esim. oppilaiden tai ryhmän toimintaan, tunnereaktioon, opittavan asian ymmärtämiseen)
- 2. Tulkinta:** opettaja tulkitsee havaitsemaansa kokemustensa, tietojensa ja oppilaan/ryhmän tuntemuksen perusteella
- 3. Päätöksenteko:** havaintojen teon ja tulkintojensa pohjalta opettaja päätyy johonkin toimintaan

PID-malli

Perception-Interpretation-Decision-making

Tavoitteellinen observointi tukee oppimistilanteiden havainnointitaidon kehittymistä

Ryhmäprosesseja

- 1. NORMIT** - odotuksia ryhmässä hyväksytystä tavasta ajatella, tuntea tai käyttäytyä: vakiintuvat ryhmään ja pitävät yllä yhdenmukaisuutta
- 2. ROOLIT** - eriyttävät jäsenten tehtäviä ja määrittelevät ja rajaavat jokaisen jäsenen toimintaa
- 3. RYHMÄN KIINTEYS** (koheesio) on vahvaa, jos ryhmällä on vetovoimaa, jäsenet ovat pysyviä ja heillä on yhteisiä tavoitteita. Koheesio voi ehkäistä itsenäistä kriittistä ajattelua.
- 4. VIESTINTÄ** - esimerkiksi puheoikeuden ja -tilan jakautuminen ryhmässä
- 5. STATUS eli ASEMA** - suosittu, torjuttu, ristiriitainen asema, huomiotta jäävä. Keskimääräinenkin hyväksyntä ryhmässä takaa pääsyn vuorovaikutukseen, vaikuttamiseen ja myönteiseen näkyvyyteen. Kun sosiaalinen asema on muodostunut, sillä on taipumusta olla hyvin pysyvä.
- 6. JOHTAJUUS** - valta voi ilmetä erilaisten johtajuuksien kautta. Johtajan roolin vakiinnuttaneen on helpompi muuttaa ryhmän normeja.

Ennakkotehtävän käsittelyä

Youtube-video: "What can we learn from children's peer relationships?"

Minkälaisia ajatuksia video herätti? Miten videon katsominen avasi ryhmäprosesseja?

1. NORMIT

2. ROOLIT

3. RYHMÄN KIINTEYS

4. VIESTINTÄ

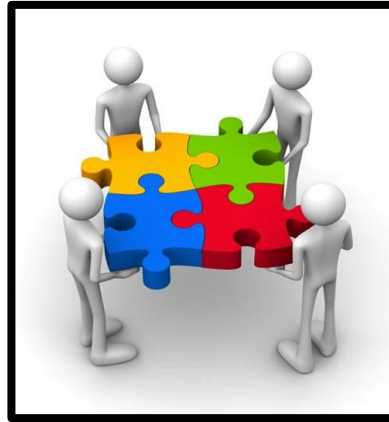
5. STATUS eli ASEMA

6. JOHTAJUUS

Mitä näistä voit havainnoida?

1 Normit

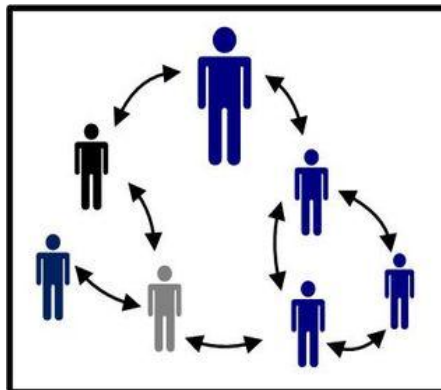
2 Roolit

3 Yhteenkuuluvuus
(= kiinteys, koheesio)

4 Viestintä

5 Status

6 Johtajuus, valta

Rose-Krasnor, L., & Denham, S. (2009). **Social-emotional competence** in early childhood. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), Social, emotional, and personality development in context. Handbook of peer interactions, relationships, and groups (p. 162–179).

Kompetenssi toisten arvioitavissa

**Vuoro-
vaikutuksen
TEHOKKUUS**

**Yksilöllisten ja
vuorovaikutuksellisten
TAVOITTEIDEN
SAAVUTTAMINEN**

Sosiometria ja
itsearvioinnit

Havainnoitavissa
ja opettajan
tuettavissa!

**Asema
ryhmässä**

**Suhteiden
laatu**

**Minä-
pystyvyys**

**Tavoitteisiin pyrkiminen:
TAIDOT myönteiseen osallisuuteen ja itsesäätelyyn**

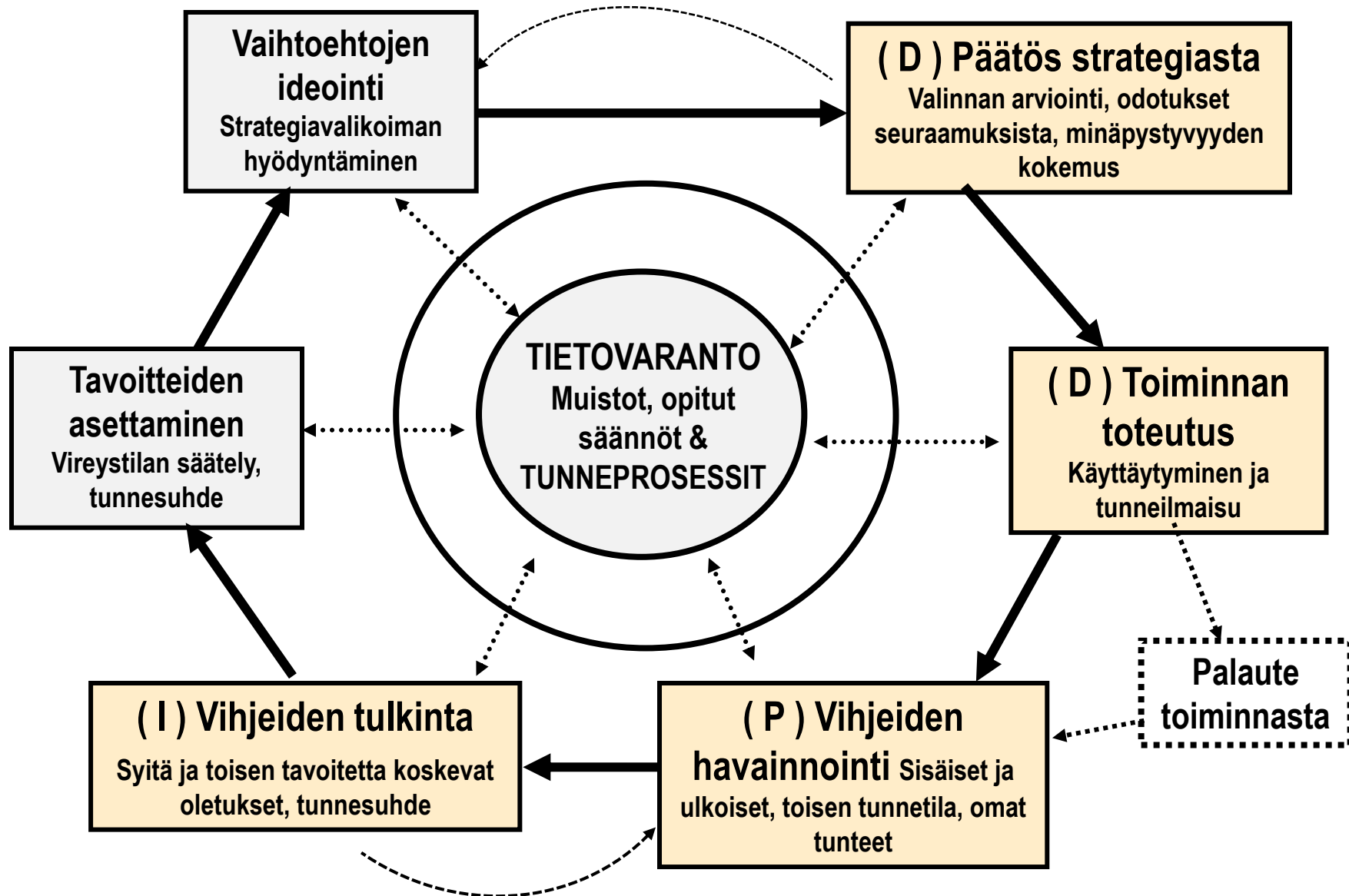
Itsesäätely
• Tunteiden ja
käyttäytymisen
säätely

**Sosiaalinen
tietoisuus
(kognitio)**
• Toisen
näkökulman
ottaminen
• Tunteiden
ymmärtäminen

**Sosiaalinen
ongelmanratkaisu**
• Strategioiden
valikoima
• Ratkaisun arviointi
• Epäonnistumiseen
reagointi

**Prososiaalinen
orientaatio**
• Toiset huomioon
ottava
käyttäytyminen ja
arviointi

Sosiaalisen informaation (kognition) prosessointi - SIP vrt. PID

Crick, N. R., & Dodge, K. A. (1994). A review and reformulation of social information-processing mechanisms in children's social adjustment. *Psychological Bulletin*, 115(1), 74–101.

Lemerise, E. A.; & Arsenio, W. F. 2000). An Integrated Model of Emotion Processes and Cognition in Social Information Processing". *Child Development*. 71 (1): 107–118.

Video I (nro 7)

Havainnoi luokan vertaissuhteita.

Millaista oppilaiden välinen vuorovaikutus mielestäsi on? Mistä päättelit?

Millaisia ryhmäprosesseja havaitsit?

Varaudu kirjaamaan ajatuksiasi ylös ja keskustelemaan niistä.

Pienryhmäkeskustelu

Millaista oppilaiden välinen
vuorovaikutus mielestänne oli?

Mistä päättelitte?

Photo by [Nikita Kachanovsky](#) on [Unsplash](#)

Video II (nro 60)

Havainnoi millaista opettajan ja oppilaiden vuorovaikutus on.

Varaudu keskustelemaan ajatuksistasi.

Pienryhmäkeskustelu

- Millaista opettajan ja oppilaiden vuorovaikutus oli?
- Millaisia taitoja oppilailla ilmeni?
- Millaisissa tilanteissa opettaja puuttui oppilaiden välisiin suhteisiin?
- Millä keinoilla opettaja tuki oppilaiden välistä vuorovaikutusta?
- Miten opettaja tuki ryhmän koheesiota ja monipuolisia ryhmärooleja?

Vertaissuhteiden tukeminen

- **Opettajalla on tärkeä rooli** sosiaalisten taitojen kehityksessä ja myönteisten vertaissuhteiden rakentumisessa koululuokassa.
- Vertaissuhteiden tukemisessa voidaan käyttää suoran ja epäsuoran tuen muotoja, kuten **keskusteluja** ongelmien ratkaisemisesta sosiaalisen minäpystyvyyden tukemiseksi ja **ryhmän koheesion ja ryhmähengen rakentamista** oppilaan vertaissuhteiden mahdollistamiseksi.
- Opettaja voi **vähentää statuksen merkitystä** luokassa ja myötävaikuttaa **normeihin**, jotka tukevat yhteistyötä ja jokaisen hyväksymistä.
- **Itsesäätelytaitojen tukeminen** on kriittistä, koska vertaissuhteet ovat usein pulmallisia oppilailla, joilla on itsesäätelyn pulmia.

Aro, T. & Närhi, V. 2003. Tarkkaavaisuushäiriöinen oppilas koululuokassa. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Trentacosta, C.J. & Shaw, D.S. 2009. Emotional self-regulation, peer rejection, and antisocial behavior: Developmental associations from early childhood to early adolescence. Journal of Applied Developmental Psychology 30(3), 356–365.

Keinoja tukea oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta

Oppilaiden vertaisvuorovaikutustilanteiden mahdollistaminen **tilajärjestelyillä ja vaihtelemalla oppilaiden sijoittumista luokassa:**

- Istumajärjestyksen suunnittelu
- Oppilaiden fyysinen sijoittuminen
- Parit ja ryhmät

Farmer yms. 2018, Gest & Rodkin 2011, Plank 2000, van den Berg & Cillessen 2015

Opetusjärjestelyt

Vertaisvuorovaikutusta ja –oppimista tukevia työtapoja:

- Yhteistoiminnallinen oppiminen
- Pari- ja ryhmätyö
- Vertaispalaute

Plank 2000; Ruys, Van Keer, & Aelterman 2012; Farmer ym 2018

Ohjeistus havainnointiin (5 x 45 min)

Observaatio 1 (ryhmä, vertaissuhteet): Tee havaintoja luokan ryhmädynamiikasta ja vertaissuhteista. Miten oppilaat toimivat keskenään? Miltä vertaissuhteet näyttävät? Kiinnitä myös huomiota vertaisoppimiseen. Luodaanko oppitunnilla mahdollisuuksia siihen? Miten? Jääkö joku ulkopuolelle? Onko havaittavissa kaveriporukoita?

Observaatio 2 (tunteet): Havainnoi oppilaiden myönteisiä ja kielteisiä tunteita oppimistilanteen aikana. Millaisia havaintoja teet ja mihin havaintosi perustuvat? Millaisissa tilanteissa tunteita näyttää viriävän? Miten niitä ilmaistaan? Mitä niiden ilmaisemisesta seuraa?

Observaatio 3 (tunteet): Kiinnitä huomioita seuraaviin asioihin: Miten oppilaiden tunteet vaihtelevat yhden oppitunnin aikana? Valitse yhden observaatiotunnin aikana luokasta yksi lapsi, jota seuraat erityisesti. Jos mahdollista, kysy lapselta oppitunnin jälkeen millaisia tunteita hänellä oli oppitunnin aikana. Pohdi vastausta suhteessa omiin havaintoihisi.

Observaatiot 4+5: Valitse observeitava asia edellisistä tehtävistä.

Aikaa havainnointien tekemiseen vko 45 / xx 2026 saakka

Ohjeistus ryhmäilmiöiden ja vertaissuhteiden havainnointiin norssilla

Tee havaintoja luokan ryhmädynamiikasta ja vertaissuhteista.

- / Miten oppilaat toimivat keskenään? Miltä vertaissuhteet näyttävät?
- / Jääkö joku ulkopuolelle? Onko havaittavissa kaveriporukoita?
- Kiinnitä myös huomiota vertaisoppimiseen.
 - / Luodaanko oppitunnilla mahdollisuuksia siihen? Miten?

Muista tehdä muistiinpanoja havainnoistasi Propea varten!

Topsi 1 ja 2 sisältävät yhteensä 5 x 45 min observointia norssilla viikkojen 39–44 aikana (viikko 42 on syysloma!). Aloita havainnoinnit ryhmäilmiöiden ja vertaissuhteiden osalta jo viikon 40 aikana.

Topsi 2 teemoihin liittyvän observaation ohjeistus annetaan ensi kerralla.

PROpe OA1-opintojaksolla (prope-keskusteluihin keväällä)

Valitse yksi tavoitteellisen observoinnin teema, johon haluat syventyä. PROpe voi olla noin 3 sivun kirjallinen työ tai muulla tavalla toteutettu tuotos.

1. **Palaa valitsemasi teeman havaintoihisi.** Pohdi:

- / Mitä havaitsit?
- / Millaisia tulkintoja teit havainnoistasi?
- / Mihin tulkintasi perustuivat? Mitä tulkinnat kertovat ajattelustasi?

2. **Syvennä reflektiotasi hyödyntämällä teoriaa.** Tehtävän ensimmäisessä osassa olet ollut kuvailevan ja suhteuttavan reflektion tasoilla. Pyri nyt etenemään havaintojen kuvaamisesta kohti niiden käsitteellistämistä ja merkitysten pohtimista. Tarkastele havaintojasi teeman lähdemateriaalien, kirjallisuuden ja opintojaksolla käytyjen pohdintojen avulla. Pohdi esimerkiksi:

- / Miten teorian tieto auttaa ymmärtämään havaintojasi?
- / Millaisia selityksiä tai uusia näkökulmia löydät?
- / Miten oma ajattelusi on muuttunut tai kehittynyt?

3. **Tarkastele pohdintaasi opettajan ydinosaamisalueiden näkökulmasta.**

- / Mihin ydinosaamisalueisiin pohdintasi liittyy?
- / Miten ne näkyvät pohdinnassasi?
- / Voisiko jokin toinen ydinosaamisalue tuoda pohdintaasi uudenlaisen näkökulman?

PROpe arviointikriteerit: hyväksytty

Opiskelija

- tarkastelee konkreettisten esimerkkien avulla tekemiään havaintoja ja niistä tekemiään tulkintoja
- tutkiskelee tulkintojensa taustalla vaikuttavia ajatusmallejaan
- hyödyntää ja soveltaa teemaan liittyviä lähteitä havaintojensa tarkastelussa
- tarkastelee omaa ajattelunsa kehittymistä havaintojen, aiempien tietojensa sekä teorianavulla

Topsi 2

Tunteet ja tunteiden säätely

Ennakkotehtävä:

Lue: Kokkonen, M. (2017). Luku 2. Tunteiden onnistunut ja epäonnistunut säätely. Teoksessa *Ihastuttavat, vihostuttavat tunteet: Opi tunteiden säätelyn taito* (3., uudistettu painos.). PS-kustannus.

Katso Youtube videot:

1. Why do we lose control of our emotion?

<https://www.youtube.com/watch?v=3bKuoH8CkFc>

2. Emotional Engagement in Learning | Mark Thompson

<https://www.youtube.com/watch?v=QfXNn51OoxM>

Photo by [Nikita Kachanovsky](#) on [Unsplash](#)

Prope-työskentelyä

Sonja esittelee, miltä prope-työskentely näyttää opiskelijan näkökulmasta

